

Žirko Stanič

Blokada prehodov preko reke Mure

Prispevek predstavlja kronološki opis najpomembnejših dogodkov pri blokadi reke Mure med osamosvojitveno vojno na območju takratne Občine Lendava, in sicer na osnovi spominov, video posnetka in zapisov udeležencev vojne za Slovenijo.

Opis razmer

V skladu z načrti za oviranje in blokade je TO v Prekmurju 27. junija blokirala promet preko vseh mostov na reki Muri in s tem zaprla ves cestni in železniški promet proti ostali Sloveniji in Hrvaški. Da bi preprečila še prehod manjših enot JLA preko Mure z brodovi, jih je dala potegniti na levi breg reke.

Mostova v Petanjcih in Dokležovju sta enoti TO na ukaz 75. ObmŠTO minirali in pripravili za rušenje. Zaradi pomanjkanja eksploziva mostov na Srednji Bistrici in v Petišovcih TO ni minirala, pač pa je nanju postavila cisterne z gorivom in protioklepne mine. V skladu s pripravljenimi načrti sta bili postavljeni glavni blokadi prehoda preko Mure na mostu med Murskim Središčem in Petišovci ter na mostu v Srednji Bistrici na cesti Razkrižje–Srednja Bistrica.

Most na Srednji Bistrici so teritorialci 27. junija zgodaj zjutraj zaprli z dvema cisternama, polnima goriva. Blokado sta varovala 2. in 4. vod 6. odreda. Do prihoda kapetana Ivana Smodiša jima je poveljeval poročnik Franc Koren. Pri mostu so si pripadniki TO uredili obrambne položaje, nastanjeni pa so bili v domu brodarkega društva. Zapora na tem mostu je bila usklajena z načrti 73.ObmŠTO Ljutomer. 28. junija popoldan je blokado mostu okrepil še 7. odred, ki mu je poveljeval kapetan Bojan Rožman. Enota je blokado dodatno okrepila s podrtimi drevesi, pozneje pa še s protioklepni orožjem, ki je bilo zaseženo po prevzemu karavil ob meji z Madžarsko. Istega dne se je tudi v Kotu nastanil preostanek 6. odreda, ki mu je poveljeval kapetan Borut Ošljaj, njegova naloga pa je bila obraniti levi breg Mure.

Most v Petišovcih in živi ščit v Murskem Središču

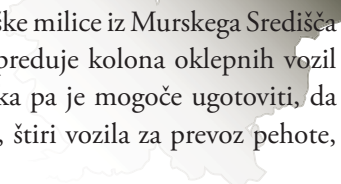
V četrtek, 27. junija, dopoldne je bila postavljena blokada tudi na mostu v Petišovcih. Prehod čez most smo zaprli s petimi cisternami, dve sta bili polni goriva. Blokado sta varovala 1. in 3. vod 6. odreda. Postavljanje blokade in protioklepnih min smo vodili poročnik Jožef Adanič, Boris Budin, član UO OZ v Lendavi, in jaz. Enota TO, ki je varovala prehod, je zasedla položaje na obeh straneh ceste pred mostom.

Prihod bojne skupine JLA v Mursko Središče (FA: OZVVS Lendava)

V Murskem Središču so prebivalci postavili živi ščit. (FA: OZVVS Lendava)

V petek, 28. junija, dopoldne so me pripadnik hrvaške milice iz Murskega Središča obvestili, da iz smeri Čakovca proti Murskemu Središču napreduje kolona oklepnih vozil JLA. Pisnih virov o sestavi te enote nimamo, z videoposnetka pa je mogoče ugotoviti, da je enota imela v svoji sestavi tri tanke, tri kolesne oklepnike, štiri vozila za prevoz pehote, vozilo za zvezo, tovorno motorno vozilo in sanitetno vozilo.

Milico sem seznanil z ukazom poveljnika 75. ObmŠTO Murska Sobota, da moram preprečiti poskus prehoda enot JLA preko mostu. Povedal sem jim, da bomo, če bo potrebno, razstrelili obe polni cisterni. Eksplozija in požar, ki bi pri tem nastala, bi lahko ogrozila življenja prebivalcev Murskega Središča, zato sem milici predlagal, naj evakuira vse prebivalce v bližini mostu.

Ko je milica pozvala prebivalce, naj izpraznijo hiše, so se razburjeni Murskosrediščani začeli zbirati in kmalu sprejeli odločitev, da enoto JLA ustavijo v središču mesta. Ker se jih je zbralo več sto in postavilo živi ščit, jih poveljujoči oklepne enote JLA ni upal razgnati, pač pa se je z njimi začel dogovarjati, da bi ga spustili naprej. Po dvournem dogovarjanju so sprejeli sklep, da poveljujoči enote JLA odide na most in poskuša prepričati poveljujočega enoti TO, naj umakne ovire in jim omogoči nemoten prehod preko mostu.

Ob 15.30 je podpolkovnik JLA Resanović s spremstvom prišel na most. Od mene in slovenskih predstavnikov je zahteval, naj nemudoma umaknemo ovire in jim omogočimo nemoten prehod v Slovenijo. Odgovoril sem mu, da imam ukaz, da JLA ne smem spustiti preko mostu in da nimam nobenih drugih pooblastil. Dogovorili smo se, da se ob 17. uri ponovno srečamo, do takrat pa se bova poveljujoča posvetovala z nadrejenimi.

Poklical sem poveljnika 75. ObmŠTO, Edvarda Mihaliča, ga seznanil s situacijo in grožnjo podpolkovnika JLA, da lahko razstreli vse, kar mu je na poti, če se TO ne umakne. Vprašal sem ga, kako naj ravnam. Poveljnik mi je odgovoril, da ukaza ni spremenil in da naj svojo nalogo na mostu opravim tako, kot mi je bilo ukazano.

Vsebinska posvetovanja podpolkovnika JLA z nadrejenimi nam ni znana, na osnovi razvoja situacije pa lahko sklepam, da so mu ukazali, naj se obrne in poskuša priti v Slovenijo na drugem mestu. Malo pred 17. uro so se tanki in ostala vozila obrnili in na veliko veselje prebivalcev Murskega Središča zapustili mesto. Danes vemo, da je enota JLA nadaljevala pot po desnem bregu Mure proti Razkrižju, kjer je še isti dan prišlo do spopada na Gibini in potem še v Banfiju. Nato pa so se, ko je bilo razglašeno premirje, aktivnosti ustavile in bojna skupina JLA se je 29. junija vrnila v Središče ob Dravi.

Pogajanja na mostu (FA: OZVVS Lendava)

Hrvaška milica je slovensko TO obvestila, da je 29. junija JLA poskušala priti v Prekmurje tudi pri vasi Križovec s postavitvijo pontonskega mostu, vendar ji zaradi razmočenega terena in visoke, deroče Mure ni uspelo.

Ocenjujem, da je bila blokada mostov in zavrnitev kolone JLA v Petišovcih čez Muro uspešna, ker je onemogočila enoti JLA prehod čez reko in zavzetje mednarodnega mejnega prehoda Dolga vas. Enotam 75. ObmŠTO pa je omogočila zavarovanje mejnega prehoda in zavzetje vseh mejnih karavil v takratni Občini Lendava.